

[J. O. Krag.]

indeholdt i det socialdemokratiske forslag til beslutning.

Når netop disse fem punkter er valgt, er det, fordi de er udledt af den udenrigspolitiske debat, vi havde her i tinget den 31. oktober, og når netop disse fem punkter er valgt, er det altså ikke et forsøg på at sige, at de er udtømmende, ej heller at de udgør de fem vigtigste punkter for dansk udenrigspolitik. Men vi har ønsket at få en fornyet diskussion og forhåbentlig en lidt mere lødig diskussion i en roligere atmosfære end den, vi havde hin aften den 31. oktober.

Jeg skal ligesom udenrigsministeren knytte nogle kommentarer til hvert af punkterne.

Først afspændingen. Det er jo et dominerende træk i alle de nordiske landes udenrigspolitik, at den tilstræber at virke afspændende, konfliktforebyggende og krigsforhindrende. Det svarer hertil, at forslaget opfordrer regeringen — altså den danske regering — til at tage aktive skridt til at fremme afspændingen i Europa. Vi ved alle sammen, som også udenrigsministeren gjorde opmærksom på, at afspændingen blev ramt af et tilbageslag efter Tjekoslovakiets besættelse i august. Grebet om Tjekoslovakiet er ikke senere blevet lettet; tværtimod strammes det fra måned til måned. Censuren er genindført, og de forberedte reformer er sat i stå. Studenternes og arbejdernes demonstrationer er nu igen vokset i styrke både i Prag og i andre dele af Tjekoslovakiet, og man har indtryk af, at det er demonstrationer rettet direkte mod den sovjetiske besættelsesmagt, som samler den overvejende del af den tjekoslovakiske befolkning bag sig.

Men trods dette er der næppe tvivl om, at den udsatte eller forsinkede afspænding mellem øst og vest vil komme i gang igen. Det er da også sådan, at intet ville hjælpe Tjekoslovakiet mindre end en fornyet kold krig, og intet ville gavne Tjekoslovakiet mindre end en ny international oprustningsbølge. Dette synes erkendt af NATO, og man må nu afvente, på hvilken måde enten

NATO eller enkeltregeringer inden for NATO vil gribe sagen an og på ny søge direkte kontakt med de kommunistiske lande og vel først og fremmest med Sovjetunionen. Jeg tror, det er realistisk at forestille sig, at den nye amerikanske præsident vil føle det som en af sine vigtigste opgaver at søge de direkte kontakter genknyttet.

Her er det så, man må spørge: på hvilken måde kan Danmark bidrage til at sætte den udsatte afspænding i gang igen? Jeg skal nævne nogle eksempler på, hvad den danske regering kan gøre, hvis den har vilje, mod og fantasi til at gøre det. Hidtil er det jo ikke udenrigspolitiske initiativer, der har præget VKR-regeringen. Det er snarere passivitet og for udenrigsministerens vedkommende, synes det, en tiltagende tavshed omkring Danmarks udenrigspolitik.

De eksempler, jeg nu nævner, er ikke udtømmende. Først og fremmest mener vi, at den danske regering kan tage et nyttigt initiativ til afholdelse af en række uformelle og forberedende møder med andre lande for at skabe et grundlag, der senere kan føre frem til indkaldelse af en europæisk sikkerhedskonference. Allerede det socialdemokratiske årsmøde i august stillede regeringen over for dette forslag, men regeringen har intet foretaget.

Vi tror, det er vigtigt at forberede en europæisk sikkerhedskonference. Man vil stadig møde det argument, at andre landes regeringer er tilhængere af en sådan konference, men forudsætter, at den bliver forberedt. Hvad kan man forberede? Jeg tror, at en kreds af repræsentanter for andre lande, der er villige til at drøfte dette under uformelle vilkår, kunne overveje en hel del: mødested, mødetidspunkt, en hensigtsmæssig dagsorden. At lægge en hensigtsmæssig dagsorden betyder, at man fra de europæiske problemers mangfoldighed skal udskille dem, der er velegnet til indledning af en konference, fra de problemer, som hellere bør gemmes, til man har konferencen i god gænge. Alt dette kræver en omhyggelig overvejelse, og jeg mener, at en sådan over-